

ΠΡΩΣ ΕΓΓΡΑΦΗ ΕΝΑ ΑΡΙΣΤΟΥΡΓΗΜΑ

Ο ΦΛΩΜΠΕΡ ΚΑΙ Η "ΚΥΡΙΑ ΜΠΟΒΑΡΥ,"

Ο «Πειρασμός του Αγίου Αντωνίου» και οι φίλοι του Φλωμπέρ. Ένα ιστορικό βράδυ. Το «θέμα» ενός ρεαλιστικού μυθιστορηματός. Η ιστορία του γιατρού Ντελαμάρ. Ποιά ήταν στην πραγματικότητα η κυρία Μποβαρύ. Η αληθινές περιπέτειες κι' οι φίλοι της Έμμας. Ο φαρμακοποιός Όμαι και τ' άλλα πρόσωπα του βιβλίου. Το σκάνδαλο της «Παρισινής Έπιθεώρησης». Η δίκη της «κυρίας Μποβαρύ». Ο έκδότης Λεβύ και τὰ 500 φράγκα του Φλωμπέρ, κ.τ.λ.



Ο πρώτο έργο που εξέδωσε σε βιβλίο ο μέγας Γάλλος συγγραφέας Γουσταβός Φλωμπέρ, ήταν ή «Κυρία Μποβαρύ». Προηγούμενος όμως είχε γράψει και αρκετά άλλα. Έκτός από διάφορα νεανικά του έργα, άγνωστα σέ όλους, που τὰ χειρόγραφα τους βρεσκόντουσαν σέ μιὰ γωνία του γραφείου του, είχε εγγραφεί επί πολλά χρόνια, για να γράφει τόν «Πειρασμό του Αγίου Αντωνίου», στην πρώτη του όμως μορφή, γιατί αργότερα τόν ξαναγράψε έντελώς διαφορετικά. Είχε περάσει πολλές αγωνίες και πολλές άπνες νύχτες πάνω σ' αυτά τὰ χειρόγραφα, δουλειότατα σάν «μίστορη» τις φράσεις του. Όταν λοιπόν τελείωσε τόν «Πειρασμό», ο Φλωμπέρ, με τή βεβαιότητα πως είχε δημιουργήσει κάτι, κάλεσε ένα βράδυ τόν 1849 τούς φίλους του Μπουβίλ και Μαξιμ ντν Κάν για να τούς τόν διαβάσει... Ο Μαξιμ ντν Κάν αργότερα, στις «Ανομήσεις» του, περιέγραψε με κάθε λεπτομέρεια αυτό τόν ιστορικό για τόν Φλωμπέρ βράδυ.

«Ο Φλωμπέρ, γράφει, μάς υποδέχτηκε εκείνο τόν βράδυ άκτινοβολώντας από χαρά. Κουνούσε επάνω από τόν κεφάλι του ένα μάστο χειρόγραφο και μάς εφώνασε: «— Αν δέν σ'αρέζατε άποψε από τόν ένθουσιασμό σας, θα πη ότι τίποτα δέν μπορεί να σάς συγκινήσει!...»

«Μετά τόν διάβασμα λοιπόν τού «Πειρασμού του Αγίου Αντωνίου», ο Μπουβίλ κι' εγώ αποτραβηχτήκαμε παράμερα για να συνηνεθηούμε τί έπρεπε να πούμε στο φίλο μας. Τό έργο του μάς είχε κάνει έντύπωση, αλλά δέν ήταν τίποτε άλλο παρά φράσεις! Ναι, φράσεις ωμορφες, δεμένες με άσυγκριτη τέχνη, ήχηρες, γεμάτες εικόνες, όλο μεγαλοπρέπεια και άπρόοπτες παρομοιώσεις! Μά, κατά βάθος, φράσεις και μόνο φράσεις!... Ο ρομαντισμός του έφτανε πειά στα άκρα. Κι' αυτή άκριβώς ήταν και ή πρόθεσι του Φλωμπέρ. Τί έπρεπε λοιπόν να κάνουμε; Σκεφθήκαμε ότι έπρεπε με κάθε τρόπο να σώσουμε τόν φίλο μας άπ' αυτή τήν ήχηρή ρητορεία και να τού πούμε τή γνώμη μας με ειλικρίνεια. Θαναμάζαμε τόν ταλέντο του Φλωμπέρ και γι' αυτό θέλαμε να τόν φέρουμε στον ίσιο δρόμο. Τού είπαμε λοιπόν καθαρά αυτά που είχαμε συμφωνήσει:

«— Αφού έχεις μιὰ τόσο άκατανίκητη κλίσι προς τόν λυρισμό, πρέπει να διαλέξεις ένα θέμα που να μην έχη σχεδόν καθόλου λυρισμό. Μ' αυτόν τόν τρόπο θα είσαι άποχρεωμένος να προσέχεις πάντα τόν έαυτό σου κι' έτσι θα δημιουργήσεις ένα αληθινό πράγμα. Πάρε ένα κοινό θέμα, τόν πιο συνηθισμένο και τόν πιο άσημαντο, ένα έπεισόδιο από τή ζωή τών «άστών», και προσπάθησε να τόν γράψεις με τόν πιο φυσικό τόνο...»

«Όσο για τὰ χειρόγραφα του «Πειρασμού του Αγίου Αντωνίου», ο Μπουβίλ και ο Μαξιμ ντν Κάν συμβούλευσαν τόν Φλωμπέρ να τὰ ρίξει στη φωτιά και να μη τούς ξανακάνη λόγο γι' αυτά. Κάθε άλλος στη θέση του Φλωμπέρ θ' άπογοητευόταν μπροστά σέ μιὰ τέτοια άποτυχία και θα έπανε πειά να δουλέψη με τόσους μόχθους για να κάνει «έφος»... Η θά περιφρονούσε τις συμβουλές τών φίλων του και θα εξακολούθωνε να γράφει όπως και πριν.

Ο Φλωμπέρ όμως άκουσε τις συμβουλές τους, συλλογίστηκε τὰ έλαττώματά του και προσπάθησε με κάθε τρόπο να διορθώσθ. Κατάλαβε κι' αυτός ότι στό καινούργιο του έργο έπρεπε να χρησιμοποιήσθ ένα κοινό θέμα που θα τόν ανάγκαιζε να προσέχει τήν πραγματικότητα και ν' άρρηξη τις λυρικο-φαισοφικές του ανάψεις, που εμπόδιζαν τή δράσι κι' έντιγαν τόν ένδιαφέρον του πρώτου εκείνου μεγάλου έργου του.

\*\*\*

Έπάνω στη συζήτησι που άρχισε μετά τόν διάβασμα του «Πειρασμού», ο Μπουβίλ έθύμωσε, έτσι στην τύχη, στον Φλωμπέρ κάποια πραγματική ιστορία που είχε κάνει αρκετό θόρυβο τήν εποχή εκείνη και που μπορούσε ίσως να τή μεταχειρισθ ως θέμα για τόν καινούργιο του έργο, τήν ιστορία του γιατρού Ντελαμάρ.

Ο Εγγένιος Ντελαμάρ, ένας γιατρός ένκατεστημένος σ' ένα μικρό χωριό, στό Ρύ, ήταν έρωτευμένος με τήν κόρη τού πλουσιού ιδιοκτήτου μιås γειτονικής άρρεπάλειας, τή Δελφίνη Κουτουριέ. Ο μιλάριμα-Κουτουριέ όμως ήταν ιδιότροπος και δέν τού άρεσε κανείς από τούς ύποψηφίους γαμπρούς που κάθε τόσο παρουσιάζόντουσαν μπροστά

του και τού ζητούσαν τόν χέρι τής μοναχοκόρης του. Η κόρη του όστούσο βαδύθηκε πειά να περιμένη, και μιὰ μέρα γέμισε τή φωστρά της με... πετσέτες και προσποιήθηκε πως βρισκόταν εις ένδιαφέρονσαν κατάστασιν! Ο πατέρας της τότε άναγκάστηκε να δεχθ ως γαμπρό του τόν πρώτο ύποψηφίω που θα παρουσιάζόταν μπροστά του και ο όποιος δέν ήταν άλλος από τόν γιατρό Ντελαμάρ.

Η Δελφίνη ήταν μιὰ φαντασιόπληρη και ματαιόδοξη νέα, κι' από τις πρώτες ήμέρες τού γάμου της θέλησε να καταλήξθ τούς γείτονές της με τήν «κοσμική» ζωή της. Διάβαζε λοιπόν όσα μπορούσε πού πολλά μυθιστορήματα και τέλος, έπηρεασμένη άπ' αυτά, αποφάσισε ν' άπατήσθ τόν άντρα της, που δέν τόν άγαθούσε καθόλου, μ' ένα γείτονα της, τόν κ. Λουί Καμπιόν, τόν όποιον διεδέχθη κατόπι ο νεαρός γοαφέας ένός συμβολαιογράφου, ο όμιερους Νάρκισσος Μπυτιέ...

Αυτό ήταν τόν «θέμα». Ο Φλωμπέρ μπορούσε να τού δώσει όποιο ήθελε τέλος και να προσθέσει κι' άλλα πρόσωπα, Μπορούσε να δέσει, όπως τού άρεσε, τήν υπόθεσι, φτάνει να διατηρούσε τόν φαντασιόπληκτο και ματαιόδοξο χαρακτήρα τής Δελφίνης Κουτουριέ...

\*\*\*

Ο Φλωμπέρ, πράγματι, άκολούθησε τή συμβουλή τού φίλου του κι' άρχισε να γράφει τήν «υπόθεσι» τού πρώτου μυθιστορημάτός του, να συγκεντρώνη διάφορα στοιχεία, να βρισχ νέα πρόσωπα και να κάνει μακρινές εκδρομές, από τή Ρουέν ως τόν Ρύ, για να δη από κοντά τα τοπεία που θα περιέγραφε στό βιβλίο του.

Η Δελφίνη Κουτουριέ λοιπόν, έγινε Έμμα Μποβαρύ, ή ήρωίδα τού άριστουργηματικού του μυθιστορημάτος που είνε σήμερα πασίγνωστο. Η φαντασιόπληρη αυτή έπαρχώτισσα, στό βιβλίο του, παντρεύεται τόν γιατρό Σαρλ Μποβαρύ (Εγγένιο Ντελαμάρ), τόν όποιο στην αρχή άπατά με τόν Ροδόλφο Μπουλανζέ (Λουί Καμπιόν) κι' ύστερα με τόν τρυφερό και ρομαντικό Αλεν Ντυπουί (Νάρκισσο Μπυτιέ). Η Έμμα ζει δαρκώς με χιμαρικά όνειρα, έπιθυμεί μεγάλους έρωτες και τρελλές περιπέτειες, προσπαθεί να είνε κομψή σάν Παρισινή και λαχταρεί πάντα τήν κοσμική ζωή τής άριστοκρατίας. Η τρέλλες της, ή άπιστίες της, τὰ χρέη που δημιουργεί και ή άπογοητεύσεις της από τούς φίλους της, τή φέρνουν σιγά-σιγά στην καταστροφή και μιὰ μέρα δίνει τέλος στην τρυαγώδια τής ζωής της, αυτοκτονώντας με δηλητήριο...

Όλα τὰ πρόσωπα τής «Κυρίας Μποβαρύ» είνε αληθινά. Ο φαρμακοποιός Όμαι όνομαζόταν στην πραγματικότητα Ζουάν και είχε τόν φαρμακείο του στό Ρύ, άκριβώς όπως τόν περιγράφει ο Φλωμπέρ. Ο άληθινός όδβάς Μπουρνιζέν ήταν στην πραγματικότητα ο άδβάς Λαφουρτιν, Ακόμη και τὰ πανδοχεία, οι δρόμοι και τὰ τοπεία τού βιβλίου, μπορεί να πη κανείς ότι αντίγραφησαν πιστά από τήν πραγματικότητα. Ο Φλωμπέρ είχε άνάγκη από «ρεαλισμό», από συγκεκριμένα πρόσωπα και πράγματα, από μιὰ «αληθινή» υπόθεσι. Μά δέν έγραφε άμέσως τόν βιβλίο του. Όταν συγκεντρώσε όλο τόν «κόλλο», έγραψε για ένα μεγάλο ταξείδι στην Ιταλία και στην Αίγυπτο...

\*\*\*

Τόν Σεπτέμβριο τού 1851 ξαναγύρισε στή Ρουέν κι' άρχισε τότε να εργάζεται άκούραστα ως τόν Απρίλιο τού 1856, πέντε όλόκληρα χρόνια, για να τελειώσθ τόν μεγάλο του μυθιστόρημα. Κι' έπειτα, τόν Μάιο τού 1856, έγραψε για τόν Παρίσι, για να συναντήσθ τόν φίλο τού Μαξιμ ντν Κάν, που ήταν τότε διευθυντής τής «Παρισινής Έπιθεώρησης». Ο Μαξιμ ντν Κάν και ο Μπουβίλ, όταν ο Φλωμπέρ τούς διάβασε τήν «Κυρία Μποβαρύ», έμειναν κατάπληκτοι από θαυμασμό. Και τή δημοσίευσαν άμέσως στην «Παρισινή Έπιθεώρηση».

Τό περιοδικό όμως είχε φιλελεύθερες άρχές και δέν τόν συμπαινούσε όδλου ή Κυβέρνησις τού Ναπολέοντος Ι'. Βρήκε λοιπόν άφορμή από τόν όμο ρεαλισμό τής «Κυρίας Μποβαρύ» και κατηγορεί τήν «Παρισινή Έπιθεώρηση» επί προσβολή τών δημοσίων ήθών!...

Ο Φλωμπέρ προσπάθησε να ματαιώσθ τή δίκη, μά δέν κατόρθωσε τίποτε. Η δίκη έγινε στις 7 Φεβρουαρίου τού 1857 κι' έντυχώς άθώώθηκαν όλοι τους.

Όλ' αυτά βέβαια άπετέλεσαν μιὰ πρώτης τάξεως διαφήμισι για τήν «Κυρία Μποβαρύ». Τότε ο έκδότης Λεβύ, μη θέλοντας να χάσθ τήν ενδοκία, άγόρασε με πεντακόσια φράγκα από τόν άγνωστο έπαρχώτη συγγραφέα τόν βιβλίο του...

Τόν Απρίλι ή «Κυρία Μποβαρύ» είχε τυπωθι κιόλας και κυκλοφόρησε στα βιβλιοπωλεία. Πουλήθηκαν άμέσως 6,000 αντίτυπα, που ός τόν Μάιο έφτασαν στις 15,000!... Κι' έτσι ο έκδότης Λεβύ πλούτισε, ένθ ο Φλωμπέρ με τὰ πεντακόσια φράγκα δέν μπόρεσε να πληρώσθ ούτε τὰ έξοδα τής δίκης τής «Κυρίας Μποβαρύ»...



Ο Φλωμπέρ. (Εικόν τού ζωγράφου Εγγ. Ζιρό).